

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán
küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér.
Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk-
és kliring 10,489. sz. — — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDÓSNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhely, Kossuth-utca
31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők.
Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig
szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet
8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona

Szegény, — szegény magyar nemzet...*

Irtá: *Dr Király Péter*

Az osztrákot 1848—49-ben mint gonosz bitortlót és jogtipró kalandort földig leverte, megalázta a magyar nemzet, világra szóló szabadságharcában. Az érdeme szerint lesújtott osztrák a legvégső eszközhöz, egy idegen zsarnok fejedelem segítségéhez folyamodva: nyers tulerővel leverette a magyart. Aztán vérengző, elvadult hiéna módjára úgy az élő hősöket, valamint a meghaltak hulláit és árnyait is megalázta. Megtagadta a legyilkolt nemzeti hősök tisztességes eltemetését, azokat mint „állati dögöket” dobta árokba és a „Gotterhalte” osztrák hóhérnóta mellett örjögő kárörömmünnepeket rendezve takarította el a föld színeről.

1849 óta ellenünk még elvetemültebb aknamunkát folytatva azon fárad, hogy a nemes magyar nemzetet megrontsa, vagyonilag, erkölcsileg, szellemileg egyaránt.

Vagyonilag azért, hogy a magyar nemzetet nem engedi gazdaságilag fejlődni. Önálló iparát és kereskedelmét csirájában elfojtja. Maga a dinasztia folytonosan osztrákok közt, a maga fajtái közt él. Azokat dédelgeti, azokat támogatja, azokért és azoknak érvényesül, — míg a magyar nemzetet, mint elpusztulásra szánt halálraitelt gonosztevőt lenézi.

Megengedi azonban az osztrák a magyar nemzetnek, hogy üres külsőségeket, címeiket, hamis elnevezéseket hozhasson maga közt divatba és forgalomba, nevezetesen: hazáját Magyarországot önálló független magyar királyságnak hívhatja; Ausztriával egyenjogunak, alkotmányosnak nevezheti.

Megengedi, hogy ha a két országot együtt említik: Ausztria-Magyarország közé tehessék az »és« kötőszót.

Megengedi, hogy a magyar nemzet országgyűléseket tartson és hogy a kormányzóit független alkotmányos magyar kormánynak nevezhesse. (Titokban azonban a kormánynak magyar megrontó utasításokat ad, — amit ha az nem teljesít, állásától elmozdítja és helyébe még kevésbé jellemes alakokat nevez ki.)

Végül legkegyelmesebben azt is megengedi az osztrák, hogy a magyar nemzet felejtse el minden sérelmet és embertelen kizárást, a mit vele szemben osztrák véredek évszázadokon át elkövettek... Megengedi az osztrák kegy, hogy a magyar a feledés legsötétebb fátyolát borítsa a mult szenvedések és kínok égbekiáltó sebeire, melyeket rajtunk osztrák gyilkos kezek ütöttek.

* Mutatvány szerzőnek: „Vészkiáltások” című izzó magyar hazaszeretettől. áthatott művéből. Ára füzve 2 K. Kapható szerzőnél Debreczenben. Szerk.

Lehetetlenség, hogy mindezekért Ausztria iránt örökös hálára kötelezve ne legyünk!!!

A magyar országgyűlések csakis azért engedélyeztetnek, hogy a bécsi gőg kárörvendezhessen a magyar nemzet sikertelen, kínos vergődésében s a hazafiak alkotmányos marakodásában. A viszálykodás maszlagát és mérgét a bécsi kéz, titkos megbízottak útján folytonosan hinti szerte a magyar nemzet között, a közerkölcsiség és közbecsületesség megrontására.

A magyar országgyűlés csakis addig szerepelhet, míg itt az osztrák császári kormánynak megvan a maga „kormánypárti többsége”. Mihelyt ez megszűnik, azonnal vége minden további magyar alkotmányosdi konvencionálnak. Az osztrák azonnal eldobja mosolygó álarcát s megrohanja az öntudatra ébredt nemzetet és gyilkolva, pusztítva dönti halomra intézményeit. Mert ő csakis ilyen politikával, ilyen alattomos fuffanggal, sötétben dolgozó elvetemültséggel tud felettünk uralkodni. Mihelyt így nem boldogulhat: hóhérköhtöst vesz magára és leplezetlenül lát a maga mesterségéhez.

Magyarország tehát vagy alattomosan, vagy nyíltan, de rendszeresen és szakadatlanul működő osztrák erőszak vérben és könnyben ázó vasjárma alatt nyög!

Ebből a gonosz országlásból következik aztán a magyar nemzet erkölcsstelen né tételére irányuló rendszerített osztrák aknamunka is

A nemzetet súlyosan megadóztatják.

A nemzettől beharácsolt adók tetemes részét az osztrák arra fordítja, hogy a nemzettel, annak fiaival, tulajdon fajtája (a magyar) ellen kegyetlen dolgokat mivelhessen. A magyar ifjakat osztrák egyenruhába öltözteti, osztrákkul oktatja a katonai ismeretekre. Osztrák „feketesárga” (átkos multu és jelenü) zászlók alá esketi fel s a magyar háromszínű szent lobogót „rongy”-nak, a becsületes magyar hazafiakat pedig vad, lázongó betyároknak, — „Kossuth- és kuruc kutyáknak” nevezi és hrrdeti. Így a magyar hadi és harci erényeket elsikasztja, eltíporja és magyar honvéd helyett osztrák bérenc szolgálkává aljasítja a nemzet fiait. Oktatja őket tulajdon hazájuk, társadalmuk, nemzetiségük, szüleik és testvéreik meggyilkolására, kiirtására, teljes megsemmisítésére.

A magyar nemzetnek az osztrák hasonlóképen sikkasztja el iparát, kereskedelmét, nemzetgazdaságát, hadügyét, külügyét, pénzügyét, szóval államiságának és szabad életfeltételeinek minden alkatelemét. Csakis az üres címek hangoztatását türi meg, azt is vakítás és hangulatkeltés okából, hogy annak cégére alatt szabadabban folytathassa szörnyű munkáját.

Szörnyű munkáját az osztrák minden felhasználható eszköz igénybevételel végezi. Mindennel szövetezik, a mi neki közvetve vagy közvetlen segédkezet nyújt a magyar nemzet pusztítására. Szövetségben áll az ország különböző részeit lakó nemzetiségek elbolondítható, megvesztegethető s magyar ellenes indulatra lázítatható erkölcsstelen elemeivel. Azokat titkos utasításokkal látja el. Titkon támogatja ezen gonosztevőket. Azok erényeit, hazafiságát, becsületes magaviseletét a testvér magyar nemzettel való békés hajlandóságát, jó egyetértését, — semmire sem becsüli. Ellenben a magyar nemzet iránti hálátlanságát, embertelenségét és gonoszságát fennen dicséri, kitünteti és megjutalmazza. (Similis simili gaudet.) Így iparkodik az osztrák vagyonilag, erkölcsileg és szellemileg rendszeresen eltaposni a magyart.

Törvénytelen törvények

Mióta a hivatalos lap publikálta, hogy a király a képviselőházban törvénytelenül megszavazott összes katonai javaslatokat szentesítette, törvénytelen törvényeink is vannak már a törvénytarban. Ezeket az unikumokat így iktatták be: A közös hadsereg reformjáról szóló javaslat, mint 1912. évi XXX., a honvédség reformja XXXI., a közös hadsereg büntető perrendtartása XXXII., a honvédség büntető perrendtartása XXXIII. és az ujoncok megajánlásáról szóló pedig, mint XXXIV. t.-c. került a törvénytarba. Folytatólag kihirdették az állami, vármegyei és államvasuti alkalmazottak családi pótlékáról és egyéb intézkedésekről szóló XXXV., valamint a debreceni és a pozsonyi magyar királyi tudományos egyetem felállításáról szóló XXXVI. t.-c. is.

Apponyi Albert gróf pedig így nyilatkozott: „A véderőjavaslat elfogadását kimondó elnöki kijelentés jogilag semmis, ninesen tehát képviselőházi határozat a véderőről szóló törvényjavaslatra nézve. A képviselőház jogérvényes határozatának hiányát pedig sem a főrendiháznak ehhez a semmihez való hozzájárulása, sem ennek a semminek a királyi szentesítés formájával való ellátása, nem pótolhatja.”

A szövetezett ellenzék, valamint az ország ügyvédi kamaráinak, ugyszintén a hatalmi befolyástól emancipált törvényhatóságoknak ma is ez a felfogásuk a számtalan népgyűléssel egyetemben.

Tehát a nemzet igazi, hamisítatlanközvéleménye, ezentul is csak oly erővel, vagy még erősebben fogja követelni az elkövetett súlyos alkotmány- és törvénysértések reparációját, aminek első föltétele Lukács miniszterelnök s a csendőrökkel, államrendőrséggel ma is őriztetett Tisza távozása, bitortolt helyeikről.

A sorozásokat azonban augusztus 12-én megkezdik és október 5-ig akarják befejezni.

Ha a szövetezett ellenzék igazi hazafias lelkesedéssel, központilag irányított körültekintő buzgalommal, egyöntetűen szervezkedik sürgősen s így mindnyájan egyért

és egymindnyájáért sikraszáll, akkor győznie kell és győzni fog a nemzet igazaiért vívott becsületes harcában. Akkor nemcsak a bűnösöket, hanem magát a gyalázatos rendszert is elsöpri a felháborodott közvélemény épen úgy, mint a darabontokat. Ezt azonban erős hittel, határtalan bizalommal mindnyájunknak akarni s ezért fáradhatlanul, sziklaszilárd kitartással küzdenünk kell szóval, tettel és főképp a hazafias irányusajtónak szellemi és anyagi támogatásával.

Tehát előre! Csüggedni nem szabad! Velünk van a magyarok Istene, mert részünkön az igazság, mely erősebb minden földi hatalomnál.

Szines képek.

Tekintetes szerkesztő ur!

Lekicsinyelő hírlapi cikkek jelentek meg a multkor a B. D. fia „független“ (talán önmagától!?) jelzésű lapjában arról az impozáns népgyűlésekről, melyeket Székelyudvarhelyt és Székelykereszturort rendezett a hazafias polgárság.

Nehogy ön is — szokása ellenére — ily hibába essék és lekicsinyelje a munkapárti gyűlést, megírom szóról-szóra úgy, ahogy én láttam.

Vérvörös színben kelt fel a nap e hó 4-én; Székelyudvarhelyre hintvén sugarait, hogy életre keltse e város munkás népét. A nép lassan, lassan meg is mozdult, hogy elvégezze az e napra szánt robot-munkáját. Nem volt sejtelve sem arról az irtóztató veszedelemtől mely alig néhány óra múlva pusztítani fogja e szegény, kiuzsorázott várost.

Szokatlan jelenség tárt a járó-kelők elé. Mintha csak a földből nőttek volna: falusi szekerek, tyukganés, régi módi koszik lepték el az utcákat. Szomorú, lesütött fejű előljárók, sötét képű papok és rég nem látott falusi nemes emberek nyüzsgtek szanaszét, de különösen a Kossuth-utca felé szaglásztek.

Ott voltak közéletünk előkelőségei egyenkint, avagy párosan. Nagy előszeretettel fitogtatták magukat „szeretett főispán urunk“ körül, aki oly bőkezű volt, hogy egy mezitlábás fiucskával 20 fillérrel „Jó étvágyat székelyek!“ című röpiratot vásárolt ehgyomorra a „Budapest“-szálló nyári asztalánál saját maga részére.

A magas és törpe nagyságok között ott ténferegtek még a többiek közt notabilitásaink: Sándor Mózes Zengliczky Lajossal, Tompa tanár Verestói Farkassal, Solymossy igazgató Rájn Károllyal, Begek „független“ szerk. Kakasi dobossal és Ugron Zoltán Csép Zoltánnal stb.

Hosszas kérdősködéseimre, kerülő utakon megtudtam, hogy e díszes mungó-csoport zsebeiben kezeim kívül bizalmat szorongat a kormánynak és főleg a tokánynak, mely különben még a piac közepén facsarta a mungó-orrokat s vitte, vonzotta, a Barkóczy féle kitűnő konyha irányába.

Arról is esett szó, hogy a mungó-bátorság azért oly acélozott, mert hát a katonaság keszenlében van, a csendőrök és rendőrök hol itt, hol amott cirkálnak. Ezek pedig világosan jelentették, hogy féltenek valakit épen úgy, mint Tisza kegyelmes urat a saját portáján a nemzeti felháborodás dühétől...

Az is világossá lett, hogy ha valamelyik ellenzéki ember feltátja a száját és szólni merészkedik, menten emberhalál lesz.

Amint így alakultak a viszonyok, a Bethlen-utca felső részén fegyverlövés zavarták a lakosság különben csendes nyugalmát.

Lélekszakadva futottak arra az emberek, hogy vajjon kit löttek meg. Hát kiszült, hogy egy civilizálatlan falusi kutya, kit a tokányszag csalt be a városba, azt a neveltlenséget követte el, hogy egy osztráktiszt kutyáját lebecugolta. Ezért a nézeteltérésért aztán halált kiáltottak fejére és a rendőrök sortüze vetett véget a bestia életének. Erélyes főkapitányunk rögtönítelő bíróságot állított fel a kutya között való rend és csend helyreállítására.

Még el se mult jóformán ez a kutya-incidens, futólüzként terjedt el a borzasztó hír, hogy szeretett főispánunk az aszfalton kiálló csatornák vasába kétszer megbotlott. Rémülve szaladtunk, hogy a verfyagyasztó csapásból valamit láthassunk. Azonban a hálalkodó mungóktól közel sem lehetett fértőzni ő méltóságához...

Rögtönzött bizottságok alakultak, melyeknek tagjai nem győztek elégszer kezét csókolni — szerencsés el nem bukása miatti örömben. Egyik szubvencionált suszter műhely inasa pántofliját egyenesen a m. kir. megdrágított dohány nagytrafik feletti urikaszinó ablakáig rugta szilaj jó kedvében. Az ugyancsak felszólt konyhasó darabok, a sónagyáruda raktárában, szintén erősen olvadoztak s valóságos sós örömkönnyeket potyogtattak.

A legkisebb lábujka pici kis körmének csókolására Dolny ténsur vezérségével alakult bizottság a nagy eseményt nenten csepütelegráfra ütötte és ime, egymás után gratuláltak ő méltóságának a hü rokonok: Khuen, Lukács, Tisza, Görgei s ezek kimagasló magyar faló elődei: Karaffa, Haynau, Jellasich, Bukow, a székelyek hóhéra stb.

Mig ezek a világra szóló események voltak, azalatt hire futott, hogy egy árva-leány a szörnyen megdrágított vonat kerekei alá vetette magát Bögöz, a volt darabant megyefőnök faluja közelében és a drágávonat három részre szelte szegényt.

A másik bor almas hír a mezőről érkezett. Egy gyermek ott országházat épített galyakból s egymagában felcsapott Tisza Pistának és Pawliknak. Fegyveresen őrizte csinálmányát. Véletlenül odavetődött egy másik gyermek és minden áron be akart menni. Az így ellenzékieskedő fiu életével fizetett.

Ilyen és ezekhez hasonló előzmények után, a folyton bucsuzkodó, zokogó főispán ur ő méltósága is megnyitotta a megyeházi közgyűlést.

Az első jelekből azt lehetett volna hinni, hogy véres kimenetelű lesz a gyűlés. Azonban hogy mennyire csalódtunk és mennyire unalmassá vált a munkapárti hazaffyak rikácsoló szónoklása, legjobban igazolja Kassay Ákos esete, aki előzetesen — úgy látszott — megkóstolta a berbécshus tokányt, mert elsunnyadott. Valószínűleg álmában berbécshus képzelte magát, mert elkezdett bégetni s mig oldalba nem lökték és tudtára nem adták, hogy nincs a birkaolba, hanem a megyeház disztermében, folyton bégetett...

Ez unalmas, minden valóságot nélkülöző kormánypárti émelgyős frázisokat, Dr Valentisk képviselő hatalmas beszédével és a többi ellezéki szónokok frissítették fel. Képviselőnk ama kijelentése, hogy kevesen vagyunk, de az igazságos Isten, — ki megveri a berendelt s meggyőződése ellen szavazó többséget, velünk van — nagy hatást keltett. De azért csak szavaztak és a jó Isten csakugyan szörnyű büntetéssel sújtott le mindnyájunkra. Világosan igazolva, hogy a kormánypárt is az ország összes lakosságát sújtja, hazárulás számba vehető politikájával.

A bizalmat mégis elszállították — mindnyájunk gyalázatára. Egy császári nyugdíjazott ezredes adta be az indítványt és a császári mamelukok megszavazták. Erre is elmondható: „Bocsásd meg Uram nekik, mert nem tudják mit cselekesznek!“ De hát

a falusi előljárók, elhalt munkapárti képviselők, mit nem tennének — főispáni parancsra!?

Ezután csakhamar az ingyen-ebéd következett. Beültek a jól megérdemelt „tokány“ mellé, a hol a lelkes felköszöntőkben sem volt hiány. Így többek között — hir szerint — Ugron János Dr Valentisk Ferencre, szeretett főispánunk Gálffy Kálmán nyug. főszolgabíróra és Betegh Pálra, a főkapitány Gáspár Balázusra, Ugron Zoltán Dr Gyarmathy Dezsőre s így tovább üritettek poharat — méreg nélkül. Végül pedig a hamisítatlan függetlenségi sajtót köszöntgették és minden munkapárti tagnak melegen ajánlották, hogy a „Székely-Udvarhely“-re okvetlenül előfizessenek halából, amiért „Jó étvágyat székelyek“ című röpiratával mindannyiát eszhez térítette.

Talán még most is köszöntgetnék a poharakat és dicsérnék, magasztalnák egymást a kaptos kedvű mungók, ha hirtelenben Bécs felől olyan fekete-sárga felhők nem támadnak, a milyent ezidőig itt soha senki sem látott. A mit aztán oly rettenetes pusztító jégzápor követeit, minőre csakugyan a legöregebb emberek se emlékeznek. Ez széjjel verte nemesak virágzó, pótadós városunk összes terményeit, hanem bizony még a mungók „tokány“-át is...

Szomorodott szívvel és mélyen elgondolkozva hagyták ott a párolgó falatokat azzal a megjegyzéssel, hogy az Isten Valentisk Ferenc és a „Székely-Udvarhely“ lap jövődőlését csakugyan meghallgatta...

Igy végződött az a híres és nagy apparátussal összehajszolt gyűlés, nem pedig úgy, amint azt a B. D. fia kikürtölte — „független“ (!?) lapjában.

S — /f.

HÍREK.

— Székely Testvérek! A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendithetlen előharcosa már 17 és fél esztendő óta a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaéléstől lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, mig annyian bőséges kincsekben könyökgig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpitették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törtek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztések, a megszégyenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belől követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy e vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzivebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség legsajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván. Kérjük tehát az előfizetés megújítását és a hatalom elnyomásával szemben az igazságot s becsületes hazafiságot hirdető lapunk támogatását és terjesztését.

— A nyikómenti multság. A Nyikómentén szünidőző tanuló iljuság a régi jó hirnevéről már ismert nyári táncmultságát folyó hó 28 án tartja meg Kobátsfalván, az ujonnan épült Vigadó felszentelésével kapcsolatosan rendezik és hogy a mint egy 60 tagu rendező bizottságban nemesak a szorosan vett tanulók, hanem a már végzett ifjak is helyet foglalnak s annak rendezésében aktív részt vesznek. Reméljük, hogy e multság is méltó lesz a régi jó hirnevéhez

— **Székely nagyjaink emléke** címen egy rövidke közleményt írtunk a „Székely-Udvarhely“ mult számában. Erre Dr Boros György ur, a kolozsvári unitárius teológia tudós dekánya, ki maga is Udvarhelyvármegyében, Tordátfalván született, a következő sorokat írja:

Nagys. Betegh Pál szerkesztő urnak Székelyudvarhely. Becses lapja 53. sz.-ban „Székely nagyjaink“ cím alatt megjelent cikkkel kapcsolatban fölhívom becses figyelmét „Orbán Balázs emléke“ c. kiadványomra, melynek célja ugyanaz volt, a mit említ a cikk. Jó lenne azt a füzetet újból kiadni s a tanítók furdója intézősége terjeszthetné és abból is bejöne még néhány korona. Én a szerzői illetőségemet a szobor alapra följajánlom. Kolozsvár, 1912. jul. 12. Tisztelettel: Dr Boros György.“

Hálás köszönettel nyugtazzuk egyelőre tudós székely atyánkfia hazafias jóindulatát s az illetékes körök figyelmébe ajánljuk. Azonban mi tulajdonképen a már régebb is sürgetett szobor-alap hollétét keressük s addig nem nyugszunk, míg fel nem találjuk é ide, a nyilvánosság elé nem hozzuk.

— **Egyetemi hallgatók bálja.** Annak idején lapunkban is beszámoltunk az egyetemi ifjaknak az elmúlt s az azt megelőző évben tartott sikeres multságáról, melyet előző években Székelykeresztúron tartottak. Ugy értesültünk, hogy a mozgalom az egyetemi ifjuság között ismét megindult, mikép ez évben is a szokásos nyári táncestélyt megtartásák. Miután az elmúlt évben Székelyudvarhelyről ifjaink majdnem teljes teljes számmal jelen voltak a keresztúri bálon, az udvarhelyieknek az lenne az ohajtásuk, hogy a bált ezuttal Székelyudvarhelyi kell megtartani. Ilyen irányban folynak a keresztúri és udvarhelyi egyetemi hallgatók közt a tárgyalások s annak eredményétől függ, hogy Keresztúrt, vagy Udvarhelyt lesz-e a bál? Annyi bizonyos, hogy a bált megtartják. A bál augusztus hó első szombatján lesz az előleges terv szerint s a Petőfi-emléktábla javára rendezik.

— **Városi közgyűlés.** Székelyudvarhely város képviselőtestülete pénteken délután rendes közgyűlést tartott. Tudomásul vették a polgármester jelentését, valamint Szombathalvy Lajos főkapitány kitüntetését. A városi vám, helypénz és behozatali illetékek szabályzatát kitűzték a holnap tartandó folytatólagos közgyűlésre. Bizottságokat küldöttek ki a szakiskola fejlesztésére szükséges 2 hordas telek, a piactéren levő árucarnokok kiszajátítása, a vágóhid ügyének előkészítése, a ref. kollegiumnak az óvoda telkéből 40 öl kihalítása tárgyában. Az ingatlanok értékelmelkedési járulékaikról alkotott szabályrendeletet csekély módosítással elfogadták. Az építési szabályzatot későbbi gyűlésre halasztották. Több multévi zárszámadás és egyéb ügyek elintézésé után a közgyűlés véget ért.

— **Értekezlet a vándorméhészet ügyében.** A vármegyei méhészet egyesület azon akciója, hogy Székelyudvarhelyen egy méhészet gazdaságot állítson be, változást szenvedett azon okból, hogy Székelyudvarhely határa nem nyújt elegendő legelőt a méheknek, míg a nagy kiterjedésű Hargita melző gazdag viránya kihalászatlanul hever. Mivel a földművelésügyi minisztériumban is kedvezőbb fogadtatásra talál a vándor méhészet létesítése, a méhészegylet elnöksége e hó 11-én Székelykeresztúron az áll. tanító képző intézetben értekezletet tartott és a vándor méhészet kiállítására vonatkozólag megállapodásra jutott. Az elnök sürgős felterjesztéssel fog élni s mint a jelek mutatják, már ez év őszén be lesz állítva az egylet nagyobb szabású vándor méhészete, ami a vármegyei méhészetre nézve korszerűt jelentő intézkedés lesz.

— **Lecsapott a villám.** E hó 12-én d. u. 3 óra körül ismét hatalmas jéggel vegyes zápor ömlött Székelyudvarhelyt és vidékén. Épen ezidő tájt kezdődött a városi közgyűlés, melyre többen a nagy zápor miatt nem mehettek idejében. A célszerűtlen, bár igen drága közvágóhidról is tárgyalt a közgyűlés melynek ideje alatt, hatalmas villámesapás hullott a vágóhid épületére. Azonban a falak megrongálásán kívül, más baj nem történt, miután senki sem tartózkodott akkor a helyiségben. Szomorú dolog, hogy a közbirtokosságtól kölcsönvett s még jó ideig évenként 8000 K-val törlesztendő 300,000 K-ból, mindössze ezt a rossz berendezésű drága vágóhidat és hasonlóan helytelen elhelyezésű sétatért láthatjuk. Más befektetés nem történt.

— **Hangverseny.** A „Székely Dalegylet“ e hó 21-én (vasárnap) a Barkóczy-féle kert-helyiségben az aug. 4-én megtartandó Petőfi-emlékünnepe költségeinek fedezésére tánc-csal egybekötött zártkörű hangversenyt rendez igen érdekes műsorral.

— **Házasság.** Zbiegniewicz Lajos Orestes ur, a helybeli Barts Béla cég munkatársa e hó 10-én házasságra lépett Dani Teréz urasszonnyal Pécsen.

— **Eladó méz.** A méhészegylet elnökségétől vesszük azt az értesítést, hogy az egylet Csehországban fekvő Bodenbachban és a kolozsvári ez idejé méhészeti kiállításokon nagyobb mennyiségű mézzel részt fog venni a versenyeken. A vármegyében termelt mézet nem fogják eladni, hanem a helyi fogyasztás kielégítésére visszatartják. A kiállításokon az első díjakat (arany érem) nyert méz 2 K., ezüst és bronz érmekkel kitüntetett méz 1 K 80 f.; oklevelekkel díjazott méz 1 K 60 f árban bocsátatik a közönség rendelkezésére. Előjegyzéseket elfogad az egylet titkára. Előjegyzések hiányában a kiállított méz a kiállításon fog eladatni. A díjazott és jutalmazott mézek a bíráló bizottságok véleményével ellátva, lepecsételve kézbesítetnek az előjegyzést tevőknek.

— **Városi motoros kocsi.** Azt hisszük, bizonyításra sem szorul, hogy aki sokat gyalogol, valósággal lejárja lábait, a végén épen úgy megsántul, amint a jó járó ló vagy megvakul, vagy megsántul. Ma, a villamos-vasut és léghajó korszakában, csak a szűklátókörű emberek kényszerithetik jövő-menő tisztviselőiket robotoló gyalogolásokra. Aztán az is régi igazság, hogy az idő pénz!... A város mérnöke, de különösen a városgazdája, kora reggeltől késő estig kutyagol hol ide, hol amoda. Néha csak úgy szakad róluk a verejték. Ezzel a gyalogolásokkal igen sok drága idő eltelik. Ha pedig fizetésükből kocsival járkálnak, akkor ennivalójuk nem marad. Viszont a városnak sokkal többbe kerül a lótarítás, mintha egy megfelelő motoros kocsit szerezne be és azzal lehetővé tenné jövő-menő tisztviselői számára a gyors közlekedést. Ez eszmét ajánljuk a tanács figyelmébe. Gondolkozzék felette és teremtsen alapot a költségvetés keretén belül, újabb teher nélkül. Dolgozzon ki tervezetet és terjessze a közgyűlés elé. Elvégre nekünk is szabad néha-néha egy-egy lépéssel okszerűen haladnia korrall; különösen ha ez újabb teherrel, pótdóval nem jár...

— **Értesítés.** Tisztelettel szives tudomására hozom a mélyen tisztelt nagyközönségnek, hogy a nyári idényre a legújabb férfi és női divat újdonságok: kalapok, ruhaszövedek férfi és női felöltők dus választékban raktárra érkeztek és a legjutányosabb árakban rendelkezésére bocsátom. Mindenkinék saját érdekében ajánlom szives megtekintését szükségletei esetén. Tisztelettel: SZENKOVITS JÁNOS utóda.

— **Megbizás.** A vallás- és közoktatásügyi minisztérium József Dezső okl. rajztanárt, József János firtosváraljai igazgató-tanító fiát, a békéscsabai állami polgári iskolánál a rajztanári állás betöltésével ideiglenesen megbizta.

Közgazdaság.

Miért nem adhat egyedül az istállótrágya nagy buzaterméseket?

Azt látjuk és tapasztaljuk mindenütt, hogy a modern gazda ma már nem elégzik meg az istálló trágya termésfokozó hatásával, hanem annak hatását műtrágyák segítségével és pedig foszfortartalmu műtrágyák segítségével fokozza. Az a kérdés most már, van-e ennek jelentősége, igaz-e az, hogy egyedül az istálló trágyák nem adhatnak nagy termést?

Hogy e kérdésre feleletet adhassunk, tudnunk kell mindenek előtt azt, hogy a növények által a talajból elvont tápláló anyagok nem egyforma mennyiségben rakódnak le a növény minden részébe. Nevezetesen a nitrogén és káli nagyobb mennyiségben rakódnak le a növény szár és leveles részeibe, ellenben a foszfor aránytalanul nagyobb mennyiségben rakódik le a szemrészekbe. Ebből most már az következik, hogy a növények leveles részei a minő a szalma, a széna, lomb stb. többnyire magában a gazdaságban használtatik fel takarmánnyul, s így az állatokon keresztül, mint istálló trágya a trágyadombrára kerülnek, onnét pedig a szántóföldekre. Miután pedig a leveles és szárrészekben sok a káli és a nitrogén, a melyeket az állati szervezet a takarmányból nem, vagy csak igen kevés részben von el, tehát az istálló trágyában is sok káli és nitrogén foglaltatván, ez által visszapotoltatik a talajnak azon káli és nitrogén mennyisége, a melyeket a növények onnét elvontak.

Ellenben a foszfor nem a leveles és szár-részekbe, hanem a magban rakódik le nagy mennyiségben, a mely magokat többnyire piacon értékesítünk, tehát elvisszük a gazdaságból, amennyiben e magvakat nem szoktuk feleletni az állatokkal vagy csak kis mennyiségben, s így a magvakban foglalt nagy mennyiségű foszfor nem jut vissza az állati szervezeten keresztül az istálló trágyába annyival is kevésbbé, mert maga az állati szervezet is sok foszfort szükségel csontképződéséhez, tehát a feleletett foszfornek egy részét a maga részére leköti.

Vagyis tehát míg az istálló trágyában sok nitrogén és sok káli van, igen kevés foszfor van benne, s miután így az istálló trágya foszfor szegény, istálló trágyázással a talajt sem gazdagíthatjuk annyira foszforral, mint a mennyi foszfort onnét a növények magképződés céljából kivonnak. Ha tehát csak istálló trágyával trágyázunk, akkor a talaj foszforsav tartalma apad, s így bár a lombtermelés talán kielégítő, a szemtermés hova-tovább csökkenni fog.

Ez az oka tehát annak, hogy egyedül istálló trágyával nagy magterméseket elérni állandóan nem lehet, s egészen bizonyos, hogy a ki csak istálló trágyát használ, az zsarolja földjét, s évről-évre csökkenő terméseket fog tapasztalni.

Ez a tudományosan és gyakorlatilag megállapított tapasztalat szülte azon eredményt, hogy a modern gazda istálló trágya mellett foszfor tartalmu műtrágyákat is használ, s különösen buza és rozs vetése előtt talaját 150 kg. szuperfoszfáttal látja el kat. holdanként, a mely szuperfosziát mennyiséggel annyi vízben oldható foszforsavat ad talajának, a mennyi egy nagy buza termés produkálása céljából szükséges, s így természetesen, hogy az istálló trágya mellett célszerűen alkalmazott szuperfoszfáttal 3—4 mázsás termés többletét mindenki biztosíthatja; miután pedig egy kat. holdnak szuperfoszfáttal való betrágyázása csak 13--14 koronába kerül, a többlet termés értéke pedig 40—80 korona, kétségtelen, hogy a szuperfoszfát használata rendkívül nagy hasznót biztosít a gazdának.

Uj bérlő. Ujjáteremtett, új rendszerrel kezelt fürdő!

Uj vendéglős: özv. Bodrogi Sándorné kitünő konyhájáról híres székelyudvarhelyi vendéglősné.

HOMORÓD-GYÓGYFÜRDŐ!

A Continens legerősebb szénsavas alkalikus, vasas, gyógy-, ivó- és fürdővizeivel. Modern fürdővé alakítva. Uj rendszerrel, új kezelt fürdő. — Fürdőidény: július 1-től augusztus 31-ig, fődény. Gyönyörű völgyben, nagy fenyvesekkel borított hegyek között 720 méterre fekszik a tenger színe felett. Magaslati gyógyhely — 3 ivó, 2 fürdő forrással! — Saját kocsik, fiakkerek, később **automobil** közlekedés.

Orvosi ajánlatok pártalan eredménnyel: sápkór, vérszegénység, ideggyengeség, neurasthenia, görvél, légzőszerveknek, hólyagnak, hüvelynek hurutos bántalmái; fehérfolyás, női altesti bajok, rendetlen fájdalmas havadás. Méhelhajtás és ezekből származó magtalanág, gyermektelenség. Vesebajok, általános női és férfi gyengeségek ellen. Erősített szénsavas fürdő. Szívajok, vérkeringési zavarok, csusz és köszvényről bámulatos, sőt biztos hatása. Hivatalnokok, tanítónőknek, szellemi munkával foglalkozóknak, kimerülteknek, lelkiileg kifáradtaknak, üdülésre, megújodásukra kitünő hatása a fenyves aetherileg tiszta levegő és ivóvíz. Fürdőorvos DR SZABÓ ANDRE ur. — Lakik a Kossuth-villába, Kiránduló helyek: Ilona völgybe, Lobogó fürdőre, Szentkeresztbányai vashámozhoz, Király, Dobogó, Hargitai-büdös, hargatai-liget fürdőkhöz, a Hargitára stb. helyekre. Pisztrang halászat! Fenyvesek között több kilométer hosszú arnyékos séta utak. Kaszinó, olvasó terem. Tennis pályák, kugli, torna, ringli spiel, amerikai hajóhinta. Tánc tanítás. Róm. kath. kápolna, ref. és unitárius istentiszteletek. Népművelés, szépség- és tánc stb. versek. Kitünő zenekar naponta kétszer. Tervez Kónya János székelyudvarhelyi kitünő cigányprimás 14 tagú zenekarával. Szobák árai: 1 K 50 fill. 2 K, 2 K 50 fillér. Erkélyes nagy szoba, bebutorozva 5 K, ágynemű nélkül, melyet előre bejelentve bérelni lehet. **Fürdők:** hideg 40 fill., meleg 1 korona. Elő- és utóidényben 50 százalék árengedmény. — **Vendéglős:** özv. Bodrogi Sándorné, a székelyudvarhelyi kitünő, jó és olcsó konyhájáról, jó borairól híres vendéglősné kezelésében lesz **Olcsó árak. Egy ebéd** (kettőnek elegendő naponta 3 tál étel, csütörtök és vasárnap 4-féle) házhöz vive 2 K 60 fillér. Posta, távirat, bazar, fűszerbolt, pék, fodrász, fényképész, cukrászda, fuvarosok kirándulásokra, vasúton naponta 3 érkező vonat. **Kocsik megrendelendők** nálam. Másfél órai kocsit szép erdős hegyen át. Szobák előre ki-veendő, már most sürgősen megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Felvilágosítás- és prospektussal készségesen szolgálók.

Nagyselymosi KONCZ ÁRMEN gyógyszerész és föld-birtokos, a Homoród-fürdő bérlője, Lobogó-fürdő tulajdonosa, Székelyudvarhelyt. Tessék e hirdetést kivágni és eltenni, mert csak kevésszer jelenik meg.

Szobák, lakások, júliusi 1-ső idényre

szobák száma már kevés. Szobánként 20 korona előleg küldendő. Uj vendéglős!

azonnal s előre megrendelendők, mert sok az előjegyzés. Kiadó

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

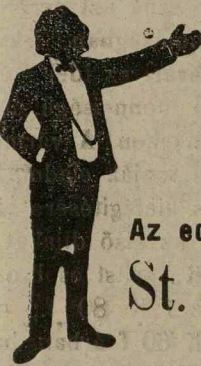
Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borkban. Hordókban és palackokban. Kitünő sajáttermés és vörös bork.

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a „Székely-Udvarhely“-ben

NIGRIN

a legjobb cipőkrém az egész világon

Az eddigi világhírű wixnek vitriol nélküli gyártása is.

St. Fernolent Wien III. cs. és kir. udvari szállító.

80 éves gyári fennállás

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenként 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapírok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapírok és borítékok, level-kártyák, vász- Képes levelezőlapon 20-féle helybeli felvétel leveledpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok, u. m. községi, körjegyzői, szolgabírói, végrehajtói, ügyvédi, lelkeszi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Mindenféle színű, nagyságu, súly és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima leveledpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, esomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőző-papírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rendezési minták. Olcsó legyező-falrajzok, klotzlapok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány-összivatárcák bőrből és fémből. Börtárcák, pénzes-országnyek, okmány és írománytárcák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, előjegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárok, disztollszárok. **Írók,** fekete, színes és másoló-írók, notes-írók, csavarírók (crayonok), zsebírók, csavaríróbetétek, íróvédők, íróhegyezők. **Kréták,** iskolai, kávéházi és fajlező kréták, színes kréták. **Tinták,** legjobb irodai és másoló tinták, színes, vagy és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttiszító, titbronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurók, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. **Gramofon** és fonográfok, lemezek és hengerek. **Hangoló-sipok** és **órinák.** **Mono-**grammok fehérnemű és leveledpapírszere. Kézi nyomda. — Különféle **bélyegzők,** pecsétnyomók, peesétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. **Ajtótáblák** és névfeliratok öntött fémből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes „Magyar Könyvtár“. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elömi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** raktára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tolltokok, itatódeszkák, olaj-szefesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-esésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — **Rajzszögek,** szönyeg szegek, képesok stb.